

**ЧУДОМИР
ВЪСТАНИЧЕСКА ЧЕТА В
КАЗАНЛЪШКО**

chitanka.info

Според спомените на поборника-опълченец Станьо Гъдев, с които наскоро се сдоби музеят ни, в навечерието на Априлското въстание през 1876 год. от Румъния преминават у нас революционерите Христо Патрев, Станьо Гъдев от Шипка и Тодор Кирков от Ловеч. Слезли в Свищов, те през Поликраище спират в Самоводене, където получават инструкции от Ст. Стамболов, отбиват се в Горна Оряховица и Лясковец, където се срещат с Георги Измирлиев и получават оръжие, и оттам през Хаинбоаз пристигат в нашия край. Водач през Балкана им бил известният дядо Никола от с. Хаинето (Гурково). Задачата е била да организират селата около Шипка, Новата махала (Габровско) и Трявна. В с. Хаинето устроили събрание в дома на Койо Стоянов, на което присъствували: Вълчо Стоянов, Пехливана, Стоян Василев, Иван Попов, Стоян Попов, Стоян Сетерлият, Стоян Златев Трака и др. Дядо Никола си останал в селото с поръчение да организира комитети в близките села и колиби, а тримата заминали за с. Яйкъллий (Дъбово). Там в широкия плевник на Иван Койчоолу устроили събрание, на което присъствували: свещеник Мина Георгиев, Иван Станков, Кънчо Тенев, Димитър Чалъмов, Ив. Койчоолу, Косьо Русев и Господин Петров.

Христо Патрев, който наскоро бил избягал от заточение, из пътя се разболял и за да стигнат до Шипка, наели му кон, като същевременно изпратили напред Иван Станков с писмо до верни хора в Шипка да излязат и ги посрещнат. На 14 април пристигат източно от селото в местността „Светица“. Малко след това дошли от селото и младежите Костадин Чапкънов и Димитър Шиков, като донесли със себе си храна и тютюн. Състояло се кратко съвещание, на което решили всички членове на комитета да се съберат под селото в Узунниколовата ливада.

Трябва да отбележим, че преди това Левски няколко пъти е бил в Шипка. В джebното му тефтерче, което се пази в Народната библиотека в София, той е отбелязал собственоръчно това. Организаторът от Търновския революционен комитет Георги Измирлиев също няколко пъти е посещавал селото и там е имало комитет, нашите революционери са знаели кои са най-верните хора и към кого да се обърнат.

Събранието, на което присъствували десетина души, траяло 2–3 часа и на края решили Патрев, Гъдев и Кирков да пренощуват в гората,

северно от селото, докато им намерят сигурна квартира.

По всичко изглежда, че едните и другите са били предпазливи, защото 8 години преди това Патрев, четник от Хаджидимитровата чета, ранен на няколко места, взема решение да слезе в селото с другаря си Ст. Орешков, за да вземат лекарства и храна, но били предадени и Орешков е бил обесен на площада в Казанлък, а Патрев като малолетен е бил осъден на заточение в Мала Азия.

Девет дена тримата революционери прекарвали в гората, като от време на време ги спохождали и им носели храна другари от селото. През това време предлагали на Патрев да слязат някоя нощ в селото и да отмъстят на предателя му, той отговорил обаче, че не може да посочи и обвини никого, защото тогава много хора знаели, че се криели в селото, и може би някой съвсем неволно го е издал.

Между това от пътници, минаващи през селото, се научават, че към Копривщица и Клисурса въстанието е вече обявено и гърмежите се чували чак до Калофер. Тогава насрочват събрание в „дюкянската стая“ на Никола П. Павлов. Патрев обаче е все още болен, а Кирков заминал по разузнаване в Казанлък. Станьо Гъдев взел за охрана брат си Христо и Теньо Духтев, поставил ги отвън и влязъл в стаята. Пръв го посрещнал Тотьо Паламудов, но Гъдев изважда револвера си и извиква силно: „Всички по местата си.“ Като насядали, той започнал:

— Аз съм шипчанин, но сега за вас не съм такъв. Аз съм въстаник и като имам пред вид предателството, което стана преди години, искам най-напред да се закълнете християнски, че ще служите честно на делото, и тогава ще разговаряме. Имайте пред вид още, че Патрев е тук, отвън, с 30 души въоръжени въстаници.

Извадил след това един кръст, взет от Р. Духовников, подал го на поп Андрей, сложил си револвера на масата и се заклели всички, след което им обяснил целта на тяхното идване. Въстанието, казал, ще избухне наскоро в цяла България, от Влашко ще се прехвърлят 10–15 чети и пр. В този ден шипчани трябва да бъдат в с. Нова махала, където ще дойдат и тревненци, и там ще получат нареждане за понататък: за снабдяване с оръжие, облекло и лекарства обаче още сега трябва да се съберат пари и да ги изпратят на Търновския революционен комитет.

На това събрание присъствували: поп Андрей, Т. Паламудов, Дан Узунниколов, Никола и Пейо П. Павлови, Ст. Шишков, Тончо Пенев,

Хр. Пинтов, Ив. Н. Касев, Дочо Долапчиев, Л. Т. Ходжев, Р. Духовников, К. Чапкънов, Ив. Овчаров, Хр. Богоев, Д. Ив. Касев, Ш. Чомаков и др.

Общо въодушевление обхванало шипчани. Още на другия ден били събрани 120 турски лири, които Иван Овчаров отнесъл веднага в Горна Оряховица. Около стотина младежи започнали да се готвят за уречения ден на въстанието, като стягали раници, облекло и пр. Ножарите Христо Пинтов и Ив. Касев непрекъснато работели ножове.

Според Хр. Богоев, който тогава е бил учител в с. Шипка, тримата въстаници били облечени в известната униформа: куртка, обточена с гайтани — хусарски тип, — шапка с бронзово лъвче, къса карабина, сабля и револвер, а Христо Патрев освен това имал бинокъл и малка медна тръба.

Известно е, че малко по-късно Патрев е вече войвода на новомахленската чета, а Кирков и Гъдев са подвойводи. На 20 май в местността „Костов чукар“, или „Дебели рът“, те водят няколкочасово сражение с башибозук и редовна войска, но били разбити и Патрев с малка група тръгва към Сливенския балкан, с надежди да се присъедини към други въстаници, но при село Ченге (Аспарухово) е бил предаден и заклан. Кирков е бил хванат и обесен в Ловеч, а Станьо Гъдев се крил дълго в горите около Шипка, докато успял да се прехвърли в Румъния. През Освободителната война той наново е срещу турците на Шипчанския балкан, вече като опълченец, и доживява да види България свободна.

(Публикуван във в. „Казанлъшка искра“, XXXIII, бр. 17 от 20.IV.1956 г.)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.